

ULUSAL PATENT FUARI VE ÜNİVERSİTE - SANAYİ İŞ BİRLİĞİ ULUSAL KONGRESİ

Platformlar ile Gelişim ve Üretelim

IPA Rekabetçi Sektörler Programı Kapsamında Araştırma Altyapıları

SÜLEYMAN ALATA

Uzman-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Sunum Akışı

Araştırma Altyapısı Kavramı

Araştırma Altyapısı Yaşam Döngüsü

Araştırma Altyapılarının Önemi

Sürdürülebilirlik

AB'de Araştırma Altyapıları

IPA Araştırma Altyapı destekleri

Sonuç ve Öneriler

Araştırma Altyapısı Tanımı

6550 Sayılı Kanun

- Yetiştirilmiş nitelikli insan gücü ile günün modern teknolojilerine dayalı makine-teçhizat, donanım ve yazılımı içinde bulunduran, Ar-Ge faaliyetlerinin yapıldığı yapılar.

AB

- Yetiştirilmiş nitelikli insan kaynağı ile günün modern teknolojilerine dayalı makine-teçhizat/yazılım/donanıma sahip, araştırma, eğitim-yenilik bilgi üçgeninde faaliyet gösteren, kendi alanlarında üst düzey araştırma yapmak amacıyla faaliyet gösteren ortamlar, kaynaklar ve hizmetler.

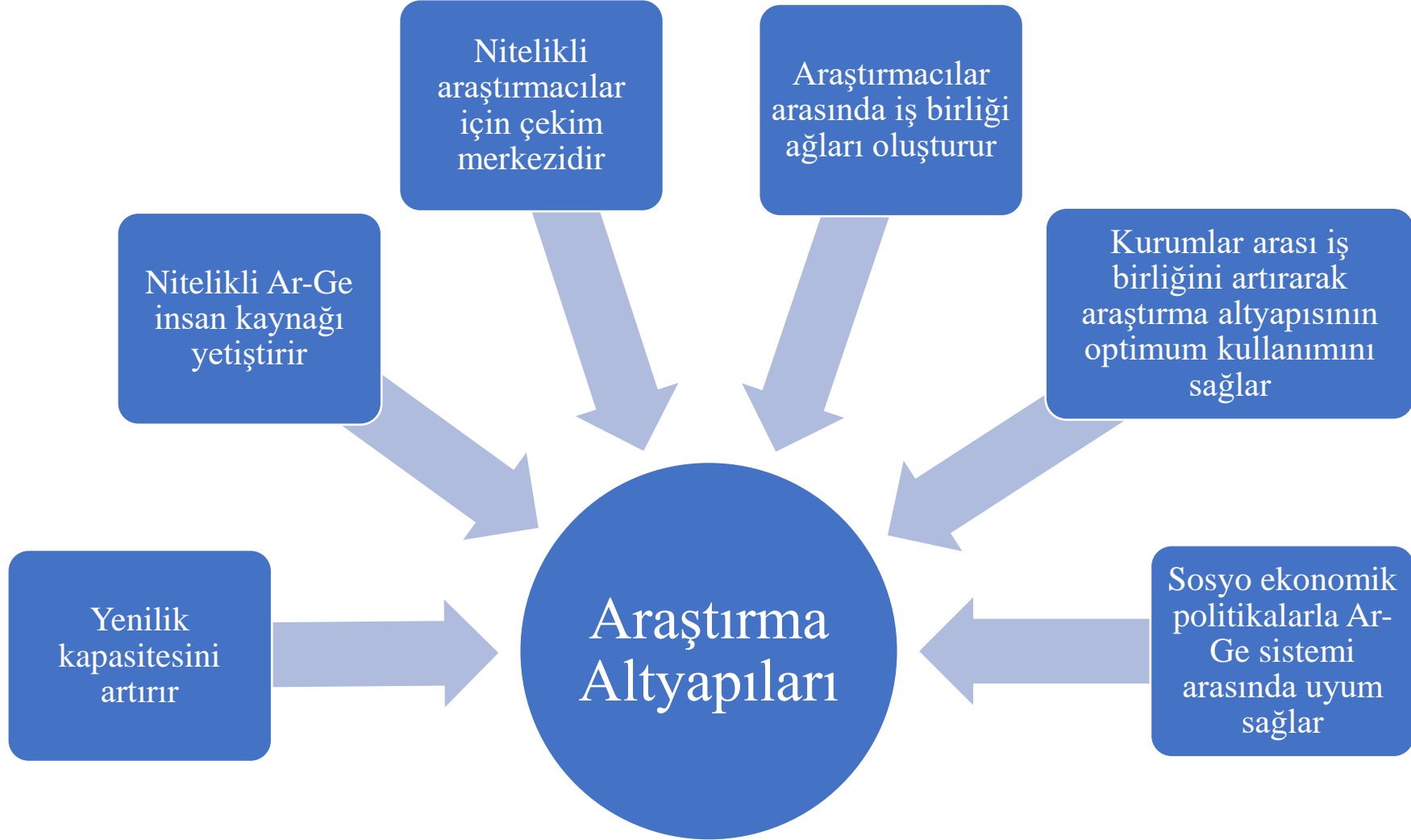
OECD

- Araştırmayı kolaylaştırmaya veya yürütmeye, temel veya uygulamalı araştırmalarda kullanılmak üzere bilimsel ekipman, veri veya hizmetler sağlamaya adanmış organizasyonel yapılar.

Araştırma Altyapısı Yaşam Döngüsü

Araştırma Altyapılarının Önemi

Araştırma Altyapılarının Sürdürülebilirliği

Tanım: Bir araştırma altyapısının beklenen ömrü boyunca çalışır, etkili ve rekabetçi kalabilme kapasitesine sahip olmasıdır.

- Ar-Ge faaliyetlerinin ekonomik anlamda riskli olması nedeniyle özel sektör yatırımlarının sınırlı olması
- Ar-Ge yatırımlarının maliyetinin yüksek olması
- Ekonomik geri dönüşün uzun vadede sağlanabilmesi
- Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile araştırmaların sınırlarının genişlemesi.

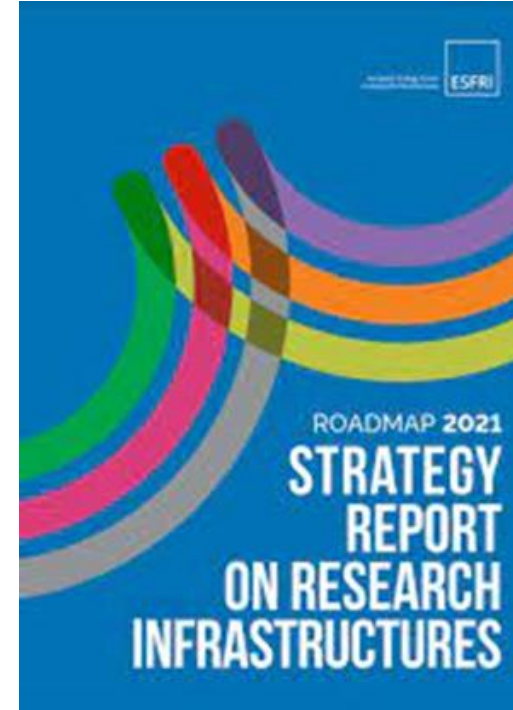
AB'de Araştırma Altyapıları

Araştırma Altyapıları için Avrupa Strateji Forumu (ESFRI)

- AB Araştırma Bakanları Konseyi tarafından 2002 yılında kuruldu.
- Avrupa'nın bilimsel entegrasyonunu geliştirmek ve uluslararası erişimini güçlendirmek için stratejik bir araç
- Amaç; Avrupa'daki araştırma altyapılarına ilişkin politika oluşturma konusunda tutarlı ve strateji odaklı bir yaklaşımı desteklemek ve araştırma altyapılarının daha iyi kullanılmasına ve geliştirilmesine yol ačan çok taraflı girişimleri kolaylaştırmak.
- ESFRI'nin delegeleri, üye ve ortak ülkelerin araştırma bakanları tarafından aday gösterilir ve AB Komisyonu'nun bir temsilcisinden oluşur.
- Ufuk Avrupa Araştırma Altyapıları Alanı HORIZON-INFRA-DEV çağrılarında doğrudan fon alma imkanı,
- Araştırma Altyapıları Çağruları kapsamında ESFRI vurgusu olan çağrılarda değerlendirme aşamasında avantajlı olunması,
- Avrupa Birliği kapsamında diğer fon (yapısal fonlar vb.) ve Ufuk Avrupa altındaki programlarla (misyonlar, ortaklıklar vb.) sinerji kurulması noktasında avantaj sağlama,
- ERIC olma aşamasına geçiş için ESFRI yol haritasında yer almanın gerekli bir aşama olması,
- Avrupa çapında görünürlük ve bölgesel teknoloji merkezi olma avantajı sağlaması.

Araştırma Altyapıları için Avrupa Strateji Forumu (ESFRI)

- Araştırma Altyapıları Yol Haritası; stratejik, uzun dönemli, politikalarla ilişkili planlama çalışmasıdır.
- ESFRI 2006 yılından bu yana altyapı yol haritası hazırlamaktadır.
- Yol haritası devam eden bir süreçtir. 2006'da 35 proje yer alırken 2008'de 44 projeye ulaşmıştır.
- 2010, 2016 ve 2018 yıllarında güncellenmiştir.
- 2021'de yayımlanan son versiyonda 63 altyapı bulunmaktadır.

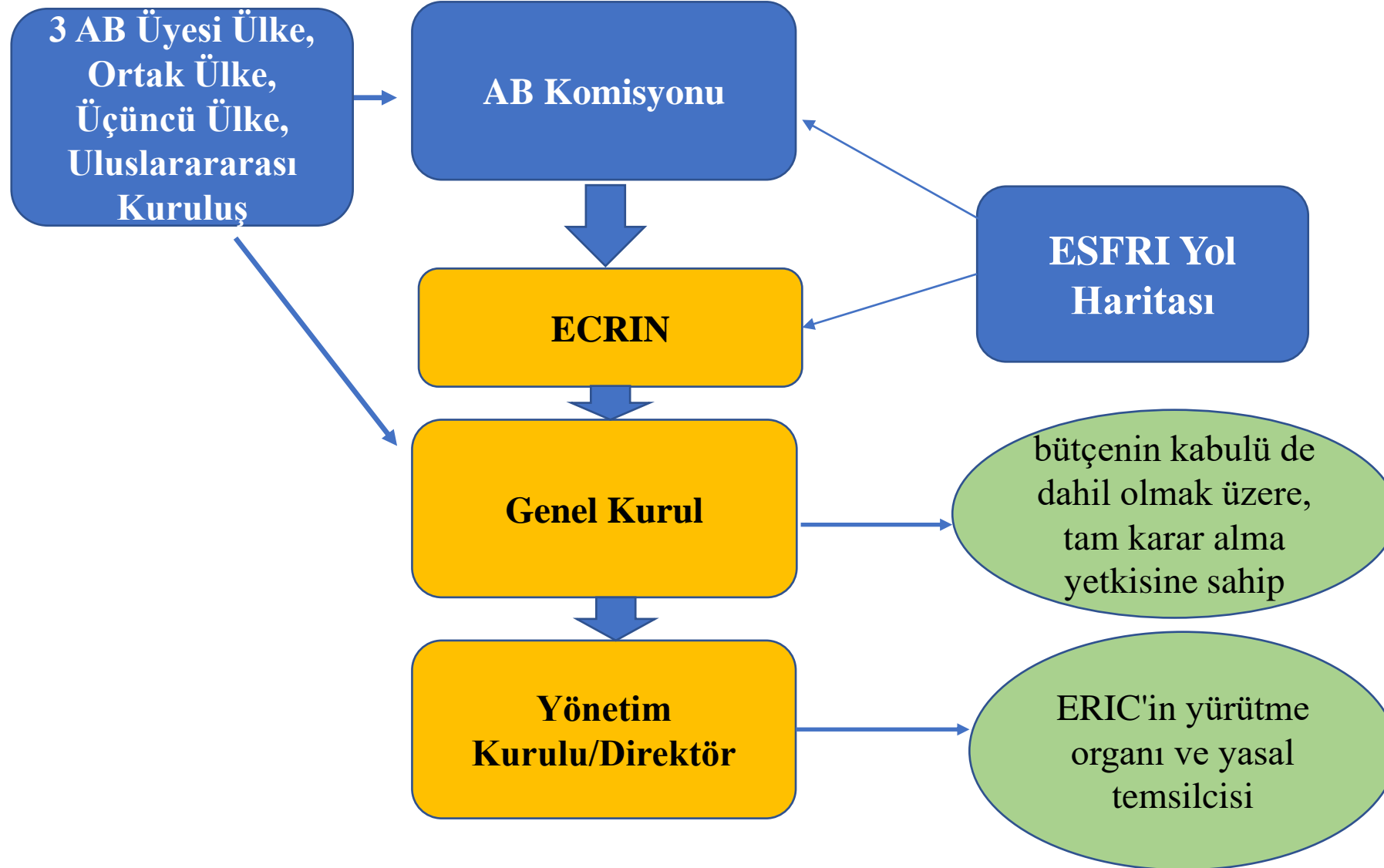
Avrupa Araştırma Altyapısı Konsorsiyumları (The European Research Infrastructure Consortium, ERIC)

- ERIC, Avrupa Komisyonu tarafından 2009 yılında diğer Avrupa ülkelerinin de katılımıyla Avrupa çıkarına araştırma merkezleri kurmak ve işletmek amacıyla oluşturulmuş uluslararası yapıdır.
- Bir ERIC üyeliği en az üç Üye Devletten oluşmalıdır ve AB ortak ülkeleri ve üçüncü ülkeler ve uzmanlaşmış uluslararası kuruluşları kapsayabilir.
- Üye Devletler, ERIC'in genel kurulunda oy çoğunluğuna sahip olmalıdır.
- Avrupa çapında araştırma altyapıları kurmak ve işletmek üzere bir araya gelen kuruluşların ortak teşebbüsü ile Tüzük kapsamında Avrupa Komisyonu'na başvuru yapılmaktadır.
- Kabul edilen başvurular bu teşebbüslere ERIC tüzel kişiliği kazanmaktadır. ERIC'ler uluslararası kuruluş olarak geçmektedir.

Avrupa Araştırma Altyapısı Konsorsiyumları (The European Research Infrastructure Consortium, ERIC)

- Ortak ÷lkelerden kuruluşlar da ERIC'lere katılabilir.
- ERIC, yeni veya mevcut Araştırma Altyapılarının kurulmasına ve işletilmesine olanak sağlamaktadır.
- ERIC, AB ÷lkelerinde tanınan hukuki ehliyete sahiptir.
- KDV ve özel tüketim vergisinden muafiyet sağlar.
- Bir ERIC, şeffaflık, ayrımcılık yapmama ve rekabet ilkelerine saygı duyması gereken kendi satın alma prosedürlerini benimseyebilir.
- 2011'den bu yana 26 ERIC kurulmuştur.
- ESFRI Yol Haritası tarafından önceliklendirilen ortak Avrupa araştırma altyapısı girişimlerinin büyük bir kısmı için tercih edilen yasal bir araç haline gelmiştir.

ERIC Yapılanması

Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Kapsamında Araştırma Altyapıları

- Amaç: Üye ülkeler arasında ve üye ülkeler içinde bölgeler arasında farklılıkların azaltılması
- IPA, AB tarafından aday ülkeleri tam üye olduklarında yapısal fonları kullanabilmeleri için hazırlamak amacıyla uygulamaya konulan bir finansal mekanizmadır.
- Aday ve potansiyel aday ülkelere yapılan mali yardımlar 2007 – 2013 bütçe dönemiyle Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) adı altında birleştirilmiştir.
- 1999 yılı Helsinki Zirvesi'nde adaylık statüsü kazanan Türkiye IPA kapsamında sağlanan mali yardımlardan faydalanmaktadır.
- Türkiye, IPA fonlarını 2007-2013 döneminden itibaren kullanmaktadır.
- IPA fonlarıyla, Türkiye'nin AB'ye üye olma yolundaki ihtiyaç ve öncelikleri göz önüne alınarak; ekonomik ve sosyal uyuma, kalkınmanın desteklenmesine, sınır ötesi iş birliğine, insan kaynaklarının geliştirilmesine, kurumların ticari ve idari kapasitelerinin artırılmasına yönelik projeler yürütülmektedir

IPA-Rekabetçi Sektörler Programı (2014-2020)

AMAÇ

Sanayide ve üretimde verimliliğinin artırılması ve cari açığın azaltılmasına katkı sağlanması

EYLEM 1: ÖZEL SEKTÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ

- Faaliyet 1.1: İmalat Sanayi
- Faaliyet 1.2: Hizmetler ve Yaratıcı Endüstriler

EYLEM 2: BİLİM, TEKNOLOJİ YENİLİK

- Faaliyet 2.1: Araştırma ve Geliştirme
- Faaliyet 2.2: Teknoloji Transferi ve Ticarileştirme

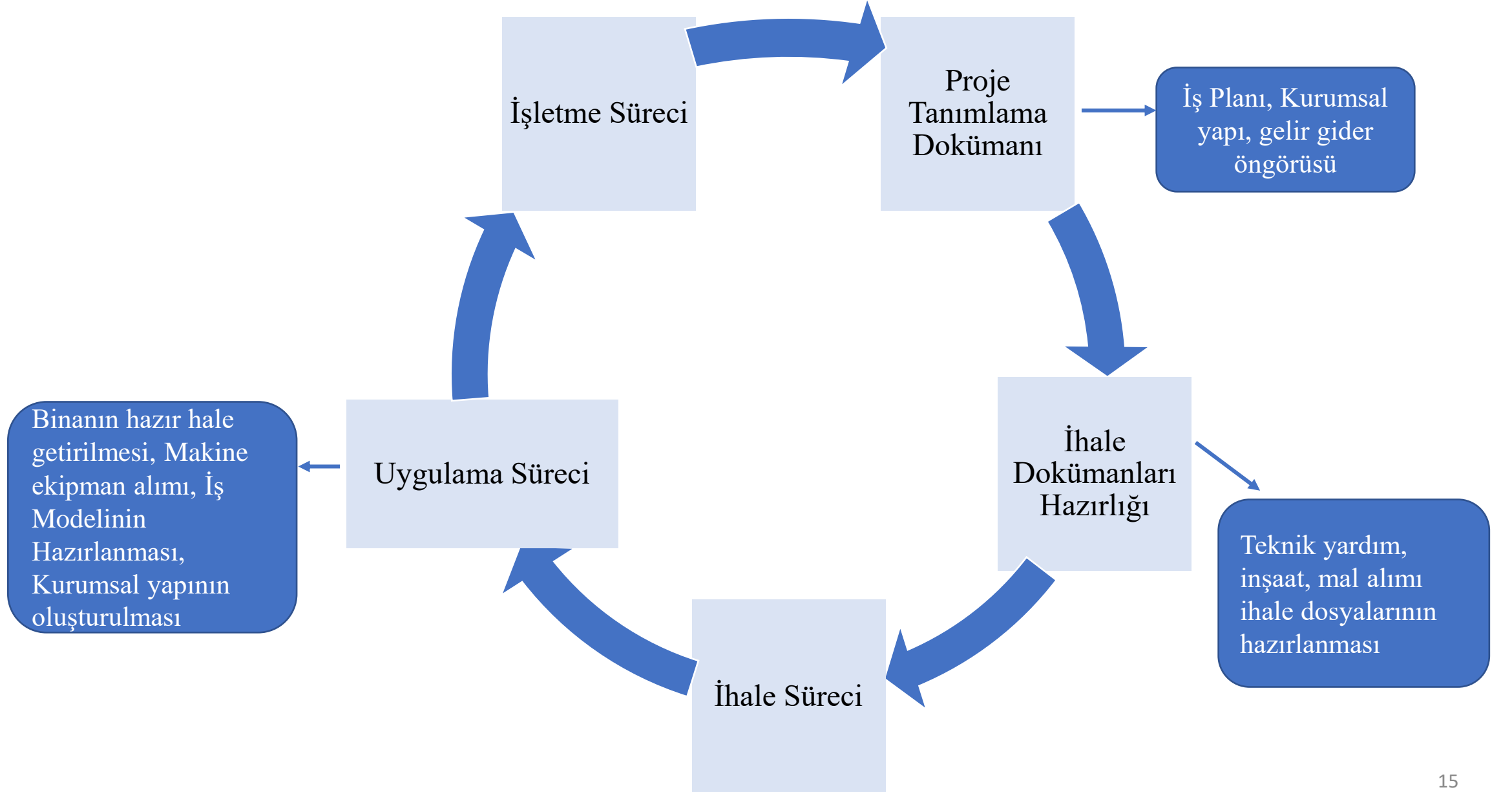
EYLEM 3: KAPASİTE GELİŞTİRME

- Faaliyet 3.1: Teknik Yardım ve RYOP 2014-2020'nin Tanıtılması
- Faaliyet 3.2: Avrupa Birliği müktesebatı ve Sektör Yaklaşımı ile İlgili Faaliyetler

IPA II -Rekabetçi Sektörler Programı Kapsamında Araştırma Altyapıları

Rekabetçi Sektörler Programı	
Eylemler - Faaliyetler	Proje Sayısı
Eylem 1- Özel Sektörün Geliştirilmesi	10
<i>Faaliyet 1.1 - İmalat Sanayii</i>	5
<i>Faaliyet 1.2 - Hizmetler ve Yaratıcı Endüstriler</i>	5
Eylem 2- Bilim, Teknoloji ve Yenilik	18
<i>Faaliyet 2.1 - Araştırma ve Geliştirme</i>	14
<i>Faaliyet 2.2 - Teknoloji Transferi ve Ticarileştirme</i>	4
Toplam	28

IPA Proje Süreci

IPA Mevzuatında Sürdürülebilirlikle İlgili Düzenlemeler

- Proje yararlanıcısı, Projenin uygulanması, yönetimi, işletimi ve sürdürülebilirliğine ilişkin tüm Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına uyacağını taahhüt eder.
- IPA desteği ile kurulan yapı, alınan makine teçhizat üçüncü kişilere satılamaz, ipotek altına alınamaz, rehnedilemez, devredilemez, kiralanamaz, transfer edilemez ve bunlar üzerinde üçüncü kişilere başkaca herhangi bir hak tesis edilemez.
- Kurulan yapılar, Proje Tanımlama Dokümanında belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz .
- Yararlanıcı, kurulan yapının devamlı işler halde tutulmasından sorumludur. Bu nedenle altyapıyı tamamlayacak; her türlü izin, ruhsat, yetki ve onayları alacak; kurulan yapıyı ilgili doküman ve standartlara, ticari teamüle uygun şekilde işletecek, bakım ve tamiratını yapacaktır.

IPA Mevzuatında Sürdürülebilirlikle İlgili Düzenlemeler

- IPA kapsamında kurulan yapılar Programın kapanmasından itibaren 5 yıl süreyle izlenir. Aşağıdaki durumlarda AB katkısı AB Komisyonuna iade edilir.
  - *Üretim faaliyetinin durması veya program bölgesi dışına taşınması;*
  - *Bir firma ya da kamu kurumuna haksız avantaj sağlayacak şekilde bir altyapı mülkiyetinde değişiklik yapılması;*
  - *Projenin başlangıç hedeflerine ulaşılmasını engelleyecek nitelikte projenin tasarımını, hedeflerini veya uygulama koşullarını etkileyecek kapsamlı bir değişiklik yapılması.*

IPA II- Araştırma Altyapıları Sürdürülebilirlik Sorunları

- Yararlanıcıların kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar olması,
- Yönetim değişiklikleri,
- Proje ekibinde değişiklikler,
- Proje Tanımlama Dokümanı, İhale dokümanları hazırlık, İhale, Uygulama ve işletme süreçlerinin çok uzun olması,
- Talep tarafının, ilgili sektörün sürece dahil edilmemesi,
- Mükerrerlik ve tamamlayıcılık sorunları,
- Araştırma Altyapı Yol haritasının olmaması,
- İş Planlarının gerçekçi hazırlanmaması,
- Altyapı yaşam döngüsünde aşamalar arasında kesintiler yaşanması.

Sonuç ve Öneriler

- Merkezi koordinasyon sağlanmalı; yol haritasına dayalı yatırım ve performansa dayalı cari gider desteği verilmelidir.
- Kamu ve üniversite araştırma altyapılarının hepsini içeren izleme değerlendirme sistemi kurulmalıdır.
- Araştırma alanlarında kamu, özel kesim, üniversite ve STK'ları bir araya getiren platformlar oluşturulmalı ve desteklenmelidir.
- Altyapıların sürekli erişime açıklığı sağlanmalıdır.
- Altyapı projesinin oluşturulması aşamasında kapsayıcı İş Planı oluşturulmalıdır.
- Hızlı karar alabilen, yetki ve sorumluluk sahibi yapılar oluşturulmalıdır.
- İşletme aşamasında uzun dönemli, performansa dayalı fonlama mekanizmaları kurulmalıdır.
- Paydaşlar, altyapının yaşam döngüsünde bütün aşamalarda sürece dahil edilmelidir.
- İlgili kurumlarla iş birliği sağlanmalı ve ulusal politikalara entegre olmaları sağlanmalıdır.
- Kalifiye personel çalıştırmaları sağlanmalıdır.
- Değer yaratmayan altyapılar tasfiye edilmelidir.

Teşekkürler

rsp@sanayi.gov.tr

/rekabetciSP